

Aan de Vlaamse overheid Departement Leefmilieu, Natuur en Energie Dienst
Milieueffectrapportagebeheer Project -MER hervergunning klasse 1 Afvalverbrandingsoven
ISVAG Konig Albert II-laan 20 bus 8 IOOO Brussel

Aartselaar,

Opmerkingen m.b.t. het dossier houdende kennisgeving van het project - MER voor de hervergunning klasse I van een verbrandingsoven voor huishoudelijke afvalstoffen te 26'10 Antwerpen (Wilrijk), Boomsesteenweg IOOO, geëxploiteerd door de o.v. ISVAG
Dossiernummer PR2442

Opmerkingen:

Voorliggend ISVAG- project strekt er toe om in eerste instantie de bestaande en tot november 2020 vergunde afvaloven met aan afvalverbrandingscapaciteit van 1 59.000/jaar te laten hervergunnen voor de termijn die nodig is voor, in tweede instantie, de bouw van een nieuwe afvaloven met een capaciteit van 95.000 ton/jaar.

In het verleden hebben de gemeente Aartselaar, diverse lokale adviesorganen (milieuraad, gezondheidsraad), diverse milieu - en natuurverenigingen alsook en telkenmale honderden inwoners van de gemeenten Aartselaar en Wilrijk (Antwerpen) zonder veel resultaat nochtans genoegzaam en op onomstotelijk wetenschappelijk gefundeerd onderzoek gebaseerde opmerkingen en bezwaren ingediend in het kader van de met betrekking tot de exploitatie van de ISVAG- afvalverbrandingsoven doorlopen project - MER-procedures en milieuvergunningsprocedures.

Met onderhavig document, dat tevens m.b.t. voorliggend kennisgevingsdossier geldt als advies aan het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Aartselaar, worden de opmerkingen m.b.t. het kennisgevingsdossier bewust beperkt tot de essentie van de zaak, n.l. de juridische, beleidsmatige en gezondheidskundige situering en evaluatie.

Algemene procedurele opmerking m.b.t. de door de initiatiefnemer gevolgde procedures (kennisgevingsdossier - punt 1.1 + hoofdstuk 4):

Uit het kennisgevingsdossier blijkt dat Isvag de beslissing heeft genomen om op de huidige locatie afval te blijven verbranden in een nieuw te bouwen afvaloven. Omdat deze oven naar verwachting tegen 2023 operationeel is, wordt voor de verdere uitbating van de bestaande oven na de huidige vervaltermijn (november 2020) een beperkte verlenging van de milieuvergunning aangevraagd, naast uiteraard ook een nieuwe milieuvergunning voor de nieuwe oven.

Procedureel ligt in eerste instantie de kennisgeving project- MER voor de beperkte verlenging van de milieuvergunning van de oude oven voor. Eerlang wordt, in tweede instantie, een nieuwe kennisgeving ter inzage gelegd voor het project- MER dat ertoe strekt een nieuwe oven te bouwen/exploiteren. Eens de beide project - MER's zijn goedgekeurd, wordt vervolgens een omgevingsvergunning aangevraagd voor beide projecten.

Op basis van de resultaten van diverse door Isvag uitbestede en in de kennisgeving verwerkte studies (Toekomststudie 2010; Technische evaluatie 2012 prof. S. Rotter; Tussentijdse evaluatie 2013 Studiebureau Seneka; Toekomstscenario na 2020 Deloitte; studies nieuwe oven bureau Ramboll; locatie - en mobiliteitsonderzoek Transport & Mobility Leuven; studie

impact Isvag- emissies prof. S. Lenaers (UA); adviesnota externe wetenschappelijke adviesgroep 2016), die in september 2016 aan een klankbordgroep werden voorgelegd, besliste de Raad van Bestuur van Isvag eind 2016 om een nieuwe verwerkingsinstallaties te bouwen. Immers, de huidige locatie zou de meest geschikte zijn, de huidige roosteroventechniek zou nog steeds de voorkeur genieten en aan BBT beantwoorden, na 2020 zou Isvag het afval van de leden- vennoten moeten kunnen blijven verwerken. M.a.w., het nulalternatief is helemaal geen optie.

Een eerste kanttekening dient geplaatst bij het nut van de thans gevolgde projectMER-procedure, waarvan Europa de inhoudelijke en vormelijke regels duidelijk heeft vastgelegd, maar waarbij blijkbaar - gelet op de in vorige alinea vermelde, wetenschappelijke Isvag-studies, waarop voorliggende kennisgevingsnota integraal is gebaseerd - de uitkomst reeds bij voorbaat vast ligt. Kennelijk zijn alle i.k.v. de project - MER- procedure verplicht te onderzoeken aspecten exhaustief onderzocht door een kruim van binnen- en buitenlandse wetenschappers. Hierdoor wordt de facto zowel de dienst- MER buiten spel geplaatst als de MER-wetgeving en procedures geheel uitgehold.

Een ander vraagteken moet worden geplaatst bij de "onbevangenheid" waarmee de dienst MER, eens deze dienst voorliggend project - MER m.b.t. het verlengingsdossier heeft goedgekeurd, het tweede project- MER voor de bouw/exploitatie van de nieuwe oven zal beoordelen. Beide dossiers zijn immers onlosmakelijk aan elkaar gelinkt, wat ook op verschillende plaatsen in voorliggende kennisgeving wordt vermeld. M.a.w., kan de dienst MER de goedkeuring van het project - MER voor de nieuwe oven überhaupt nog weigeren, als deze dienst twee maanden eerder de goedkeuring heeft verleend aan het project -MER dat ertoe strekt de bestaande oven open te houden tot de nieuwe oven is gebouwd?

Volgens de Raad van State is een locatieonderzoek in een project - MER natuurlijk belangrijker voor een nieuwe inrichting (en al helemaal met de "permanente" omgevingsvergunning), dan voor een beperkte verlenging van een bestaande inrichting. Niettemin is het noodzakelijk, in het licht van de door de initiatiefnemer gewenste bestending van de activiteiten het ook voor de beperkte hernieuwing van de bestaande installatie, dat bij het alternatievenonderzoek ook andere locaties binnen de regio worden betrokken. En, in tegenstelling tot wat Isvag voorhoudt, is dit niet binnen de Antwerpse regio maar wel binnen de Vlaamse regio, zoals bepaald in het 'Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval' (OVAM, september 2016 - UMBHA), goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 16 september 2016 (planperiode: 2017-2022).

Zoals Isvag zelf vermeldt, kan de gevraagde, in de tijd beperkte hernieuwing onmogelijk worden losgekoppeld van de omvorming naar een andere (nieuw te bouwen) inrichting. Precies daarom is het locatie- alternatievenonderzoek inderdaad even belangrijk bij de aanvraag voor een tijdelijke vergunning als voor de aanvraag voor de nieuwe inrichting.

De dienst- MER kan daarom onmogelijk nog "onbevangen" kijken naar de inhoud van het project- MER voor de nieuwe installatie, indien zij kort daarvoor groen licht heeft gegeven voor het project- MER dat dient voor het tijdelijk verder open houden van de inrichting op dezelfde locatie. In die optiek moet zonder meer de rechtsgeldigheid van de huidige en de hierop aansluitende project - MER- procedure in vraag worden gesteld.

Beleidsmatige evaluatie (kennisgevingsdossier - punt 2.3):

De essentie bestaat er dus in om de opportuniteit van de realisatie van voorliggend project, en bij uitbreiding ook het aan voorliggend project onlosmakelijk verbonden nieuwe project, af te toetsen aan de enige ter zake als relevant te weerhouden toetssteen, nl. het 'Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval' (OVAM, september 2016 - UMBHA), goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 16 september 2016 (planperiode: 2017-2022).

Uit de hierna volgende toets zal duidelijk worden dat zowel de hervergunning van de bestaande afvaloven na 2020 (voorliggend project), als de bouw van een nieuwe afvaloven tegen 2022 (het hierop aansluitend project, waarvan door ISVAG het kennisgevingsdossier eerlang zou worden ingediend) volledig strijdt met het UMBHA en dat bijgevolg de uitkomst van de MER voor beide projecten identiek is, namelijk het nulalternatief.

Wij verwijzen hierbij naar en citeren uit het UMBHA, inzonderheid het hoofdstuk 9 'Eindverwerking' (pag. 80 t.e.m. 92). Vlaanderen hanteert wat betreft de eindverwerking het principe van zelfvoorziening en kiest ervoor om zelf de volledige verantwoordelijkheid op te nemen voor de verwijdering van het Vlaamse gemengd stedelijk afval (GSA). Daarnaast vermeldt het Vlaamse regeerakkoord: "We stemmen de afvalverbrandingscapaciteit af op de nog resterende restafvalproductie. De OVAM zorgt voor een overkoepelende regie op Vlaams niveau. . Om dit te realiseren legt het uitvoeringsplan een duidelijke capaciteitsgrens vast voor afvalverbranding, gebaseerd op het niveau van het reële afvalaanbod. Deze limiet mag niet worden overschreden.

Volgens het UMBHA kent Vlaanderen momenteel ongeveer een evenwicht tussen beschikbaar aanbod en beschikbare capaciteit, maar stelt het zich als doel de hoeveelheid restafval in de planperiode verder te laten afnemen. Een vergunning voor nieuwe capaciteit of een uitbreiding van bestaande, is daarom alleen mogelijk

als binnen Vlaanderen een deel van de beschikbare capaciteit wordt afgebouwd (UMBHA - punt 9.2.3.).

Bovendien wordt de jongste jaren vastgesteld dat in Vlaanderen de beschikbare hoeveelheid afval daalt. Zelfs bij een business -as-usual-scenario (BAU) rekent het UMBHA voor dat deze trend zich in de toekomst zal verder zetten. Bovendien leiden bijkomende acties om recyclebaar afval in de verwerkingsketen te houden (plastics, matrassen e.d.m.) wellicht tot een daling van deze beschikbare hoeveelheid brandbaar afval. Indien tegen 2022 de doelstelling gehaald wordt, zal de hoeveelheid brandbaar afval met minstens 10 procent dalen. Dit betekent dat in 2022 de hoeveelheid beschikbare verbrandingscapaciteit met 10% kan worden gereduceerd.

De ISVAG- projecten voorzien in de bouw tegen 2022 van een nieuwe afvaloven met een substantieel grotere verbrandingscapaciteit (195.000 ton/jaar) dan de bestaande afvaloven (159.000 ton/jaar). ISVAG verantwoordt dit door de aanname deze grotere verbrandingscapaciteit tegen het jaar 2040 te zullen nodig hebben.

Dergelijke redenering strijdt bijgevolg zowel met de letter als de geest van het UMBHA. De doelstellingen en maatregelen van het UMBHA zijn nochtans niet vrijblijvend, aangezien de Raad van State ter zake duidelijk heeft bepaald dat het UMBHA wel degelijk van toepassing is op en voor alle Vlaamse steden en gemeenten, onder de regie van de OVAM.

Ontluisterend daarnaast is de vaststelling van de 308 Vlaamse steden en gemeenten er slechts 11 meer huishoudelijk afval produceren dan de stad Antwerpen, de grootste aandeelhouder binnen de intercommunale ISVAG. Zelfs nadat de afvalproductie per inwoner naar omlaag werd bijgesteld via doorrekening van een correctiefactor omwille van het grootstedelijk en toeristisch karakter. De stad Antwerpen heeft dus nog bijzonder veel ruimte om, mits bijstelling van het afvalsorteer- en recyclagebeleid in de zin van het UMBHA, haar restafvalproductie te reduceren. Door zulks niet te doen, handelt de grootste ISVAG - venoot dus strijdig met de bindende bepalingen van het UMBHA. Bijgevolg moet worden geconcludeerd dat de hoeveelheid brandbaar afval van de intercommunale ISVAG sterk kan worden gereduceerd, zodat tegen de vervaldatum van de huidige ISVAG - vergunning (november 2020) mag worden verwacht dat de deze oven kan worden gesloten en ontmanteld. Het brandbaar afval van ISVAG kan op dat ogenblik, onder de regie van de OVAM, worden geredigeerd naar de afvalovens van de Indaver te Beveren, waarnaartoe de stad Antwerpen op dit ogenblik momenteel reeds een deel van haar afval voor verwerking afvoert.

De ISVAG- redenering strijdt met nog meer voorschriften uit het UMBHA, vermeldt onder punt 9.2.3. Zo bepaalt het UMBHA dat een vergunning voor nieuwe capaciteit of een uitbreiding van bestaande alleen mogelijk is

... als binnen Vlaanderen een deel van de beschikbare capaciteit worden afgebouwd;

... voor zover deze wordt beperkt tot die hoeveelheid die ervoor zorgt dat de beschikbare capaciteit na realisatie niet fundamenteel hoger wordt dan het beschikbare aanbod aan brandbaar afval van de laatste drie jaar;

... wanneer de vergunningverlenende overheid de aanvragen aan de UMBHA principes heeft afgetoetst.

Gezien volgens het UMBHA de afvalverwerkingscapaciteit op het dalend afvalaanbod moet worden afgestemd, zal de verbrandingscapaciteit tijdens de planperiode mogelijks moeten afnemen. Omdat afbouw gepaard gaat met kosten voor de sanering, afschrijving van de schulden en tewerkstelling, zal de OVAM een langetermijnvisie op eindverwerking ontwikkelen, waarbinnen een instrument zal worden ontwikkeld om tijdens de planperiode de afbouw van de afvalovens(s) te ondersteunen (UMBHA, punt 9.2.4. - actie 48). Het is dus aangewezen dat ISVAG de OVAM aanspoort om hier zo spoedig mogelijk werk van te maken, gelet op de vervaldatum van de lopende milieuvergunning.

Het UMBHA merkt verder op dat een grote verwerkingscapaciteit op één locatie tot verkeershinder kan leiden, vooral op de verkeersassen waar nu al congestie bestaat (UMBHA - punt 9.2.5.3. Mobiliteit). Daarom moeten het mobiliteitsaspect en de ecologische voetafdruk van een nieuwe locatie in de vergunningsprocedure worden meegenomen.

Voorliggend project heeft betrekking op de bestaande afvaloven, maar is terzelfdertijd onlosmakelijk verbonden aan de bouw en exploitatie van een nieuwe afvaloven met een beduidend grotere capaciteit op dezelfde site. Deze nieuwe afvaloven moet daarom ook als nieuwe inrichting in de zin artikel 2 van het Milieuvergunningsdecreet worden beschouwd. Nieuwe verwerkingsinstallaties op een nieuwe site kunnen evenwel alleen worden vergund als de installatie ook bereikbaar is via alternatieve vervoersmodi (spoor of water) en er garanties zijn dat die modi ook daadwerkelijk zullen worden gebruikt. Bij de hervergunning zijn dit aspecten die evenzeer moeten worden meegenomen.

Aangezien de ISVAG- site gelegen is langsheen een absolute en onbetwistbare 'black- spot' wat betreft verkeerscongestie, met name de omwille van structurele files en dodelijke ongevallen 'beruchte' A1 2/N1 77, strijdt zowel voorliggend project als met zekerheid ook het nieuwe project (omwille van nog meer aan- en afvoerbewegingen van vrachtwagens) met deze mobiliteitscriteria.

Gezondheidskundige evaluatie (kennisgevingsdossier - punt 9.3.):

Verwezen wordt naar het eindrapport 'Referentietaken Adviesvraag: Gezondheidseffecten nabij huisvuilverbrandingsinstallaties (VITO, augustus 2010 A. Colles, G. Koppen, G. Schoeters), dat werd opgesteld i.o.v. het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid: 2010/MRG/R/303.

Dit door een internationaal gerenommeerde Vlaamse onderzoeksinstituut opgestelde rapport is een omvattende literatuurstudie over talrijke binnen- en buitenlandse studies in verband gezondheidseffecten nabij huisvuilverbrandingsinstallaties (HVI). Het rapport concludeert dat de besproken studies een significant verhoogd voorkomen noteren van maag-, colon-, lever-, longen keelkanker, leukemie, soft tissue sarcoma en non- Hodgkin lymfoma bij omwonenden van HVI met dioxine- emissies hoger dan 0,1 TEQ/Nm³. Tevens werd een verhoogd risico op congenitale afwijkingen en kindersterfte waargenomen. Bij HVI met een dioxine- emissie lager dan 0,1 ng TEQ/Nm³ zijn de berekende kankerrisico's sterk gereduceerd en onder de grenswaarde van 1/miljoen alsook eerder geen of een zwakker risico op congenitale afwijkingen.

Wat de historische dioxine-emissies van de ISVAG - afvaloven betreft, oordeelde Ir. F. De Geyter, MER-deskundige lucht in het rapport "Eindevaluatie Commissie Verbranding en Rookgassen i.v.m. de heropstart van ISVAG" - 04.01.1999, pag 6, dat ISVAG in de periode 1980- 89 model stond voor een hoge dioxine- uitstoot (tussen 40 á 400 ng TEQ/Nm³ = 100 tot 400 maal de huidige norm van 0,1 ng TEQ/Nm³).

Deze historische dioxine - emissies van ISVAG moeten bovendien worden beoordeeld in samenhang met de dioxine- emissies van verschillende andere, in diezelfde periode en omgeving operationele (afval)ovens. Uit tientallen handavingsdocumenten en onderzoeksrapporten opgesteld door zowel toezichthouders als door wetenschappelijke instellingen i.o.v. de overheid (VITO, Vlaamse onderzoekscommissie afvalverbranding o.l.v. prof. dr. Baeyens (KUL), OVAM, ...) werden deze ovens de eerste 15 jaar gekenmerkt door zeer hoge emissies en normoverschrijdingen van, naast de normale verbrandingsparameters (CO, stof, Nox...), dioxines en zware metalen. Het betreft met name de afvaloven van de intercommunale IHK te Edegem, de ziekenhuisafvaloven van het Universitair Ziekenhuis te Edegem, het crematorium te Wilrijk, het metaalverwerkende bedrijf Métallurgie -Umicore te Hoboken, de metaalverwerkende bedrijven Lamitref-Lamifil en Bekaert te Hemiksem, de steenkoolgestookte elektriciteitscentrale Electrabel te Schelle.

Voor zover de effectvoorspellingen en -beoordelingen op de omgeving, zowel in de huidige situatie als in de toekomstige situatie blijven uitgaan van emissies van een roosteroven, die pas sinds 2000 operationeel is, zijn deze voorspellingen en beoordelingen uiteraard niet correct. Zij gaan immers voorbij aan de historische dioxine- emissies, die wel degelijk tot significante schadelijke gezondheidseffecten bij de omwonenden moeten hebben geleid, gelet op de conclusies uit het VITO-eindrapport 'Referentietaken Adviesvraag. Gezondheidseffecten

nabij huisvuilverbrandingsinstallaties' (VITO, augustus 2010 - A. Colles, G. Koppen, G. Schoeters).

De hoge dioxine- emissies indachtig, waaraan de omwonenden twee decennia lang werden bloot gesteld en die blijkens de overzichtsstudie van de VITO (cfr. supra) in significante gezondheidseffecten moeten hebben geresulteerd, doet wel de (retorische) vraag rijzen of bij de beslissing van de ISVAG- bestuurders, om resoluut afval te blijven verbranden op deze duidelijk foutieve locatie, überhaupt ethische en/of deontologische overwegingen hebben meegespeeld. Blijkbaar blijft men de redenering volgen dat men de emmer nu eenmaal in het verleden heeft gevuld en heeft doen overlopen, en dat die enkele bijkomende druppels thans geen kwaad meer kunnen.

In de hoop dat met bovenstaande opmerkingen door de dienst MER zal worden rekening gehouden bij de opstelling van de richtlijnen m.b.t. het desbetreffende project- MER.

Met bijzondere hoogachting,